

Міжнародне право

УДК 341

Білоусов Євген Миколайович

*доктор юридичний наук, доцент,
професор кафедри права Європейського Союзу
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого*

Белоусов Евгений Николаевич

*доктор юридический наук, доцент,
профессор кафедры права Европейского Союза
Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого*

Bilousov Yevhen

*Doctor of Law, Associate Professor,
Professor of the Department of Law of the European Union
Yaroslav Mudryi National Law University*

Кордій Наталія Геннадіївна

*студентка Міжнародно-правового факультету
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*

Кордий Наталия Геннадьевна

*студентка Международно-правового факультета
Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого*

Kordii Nataliia

*Student of the International Law Faculty of the
Yaroslav Mudryi National Law University*

**ПРАВО НА ПОВАГУ ДО КОРЕСПОНДЕНЦІЇ У РОЗУМІННІ
ПРАКТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ
ПРАВО НА УВАЖЕНИЕ КОРЕСПОНДЕНЦИИ В ПОНИМАНИИ
ПРАКТИКИ ЕВРОПЕЙСКОГО СУДА ПО ПРАВАМ ЧЕЛОВЕКА**

THE RIGHT TO RESPECT FOR CORRESPONDENCE IN UNDERSTANDING THE PRACTICE OF THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

Анотація. Стаття 8 Конвенції про захист прав людини іменується «право на повагу до приватного і сімейного життя», тим самим на міжнародному рівні закріплюються правові основи реалізації права особи «на приватність». Зі змісту даної статті випливає, що зазначене право має чотири складові: приватне і сімейне життя, кореспонденція і житло. Наукова стаття присвячена дослідженню саме права на повагу до кореспонденції в рамках ст. 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. З буквального тлумачення конвенційних положень та як свідчить прецедентна практика Європейського суду з прав людини, реалізація досліджуваного права виходить за рамки приватного життя індивіда і набуває особливих рис його здійснення в інших сферах життєдіяльності, наприклад, професійна діяльність. Автором проведено аналіз прецедентної судової практики Європейського суду з метою виокремлення, узагальнення та структурування складових (змісту) поняття «кореспонденція», зважаючи на можливість практичного використання таких відомостей у зв'язку з тим, що при розгляді конкретної заяви Суд оцінює чи підлягають правовому захисту форма та види застосованих засобів зв'язку (комунікацій). У даній науковій статті досліджена реалізація права на кореспонденцію у цивільно-правовому та кримінально-правовому аспектах, що свідчить про поступове розширення дії відповідних нормативних правил на різні види правовідносин. При дослідженні даної проблематики на підставі конвенційних положень та проведеного аналізу прецедентної практики Суду автором було вивчено та представлено в узагальненому вигляді підстави правомірного втручання у право на повагу до кореспонденції.

Ключові слова: кореспонденція, телефонні розмови, електронні листи, Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, Європейський суд з прав людини, згідно з законом, легітимна мета.

Анотація. Стаття 8 Конвенції о защите прав человека называется «право на уважение частной и семейной жизни», тем самым на международном уровне закрепляются правовые основы реализации права человека "на приватность». Из содержания данной статьи следует, что указанное право имеет четыре составляющие: личная и семейная жизнь, корреспонденция и жилье. Научная статья посвящена исследованию именно права на уважение корреспонденции в рамках ст. 8 Конвенции о защите прав человека и основных свобод. Из буквального толкования конвенционных положений и как показывает прецедентная практика Европейского суда по правам человека, реализация исследуемого права выходит за рамки частной жизни индивида и приобретает особые черты его осуществления в других сферах жизнедеятельности, например, профессиональная деятельность. Автором проведен анализ прецедентной судебной практики Европейского суда с целью выделения, обобщения и структурирования составляющих (содержания) понятие «корреспонденция», ввиду возможности практического использования таких сведений в связи с тем, что при рассмотрении конкретного заявления Суд оценивает подлежат ли правовой защите форма и виды применяемых средств связи (коммуникаций). В данной научной статье исследована реализация права на корреспонденцию в гражданско-правовом и уголовно-правовом аспектах, что свидетельствует о постепенном расширении действия соответствующих нормативных правил на различные виды правоотношений. При исследовании данной проблематики на основании конвенционных положений и проведенного анализа прецедентной практики Суда автором было изучено и представлено в

обобщенном виде основания правомерного вмешательства в право на уважение корреспонденции.

Ключевые слова: корреспонденция, телефонные разговоры, электронные письма, Конвенция о защите прав человека и основных свобод, Европейский суд по правам человека, согласно закону, легитимная цель.

Summary. Article 8 of the Convention for the Protection of Human Rights is called "the right to respect for private and family life", thus establishing at the international level the legal basis for the exercise of the right to privacy. From the content of this article it follows that this right has four components: private and family life, correspondence and housing. The scientific article is devoted to the study of the right to respect for correspondence under Art. 8 of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms. From the literal interpretation of the convention provisions and as evidenced by the case law of the European Court of Human Rights, the implementation of the studied law goes beyond the private life of the individual and acquires special features of its implementation in other spheres of life, such as professional activities. The author analyzes the case law of the European Court in order to identify, generalize and structure the components (content) of the concept of "correspondence", given the possibility of practical use of such information due to the fact that when considering a particular application, the Court assesses whether and types of applied means of communication. This scientific article examines the implementation of the right to correspondence in civil and criminal law, which indicates the gradual expansion of the relevant regulations to different types of legal relations. In examining this issue on the basis of convention provisions and analysis of the case law of the Court, the author has studied and presented in a generalized form the grounds for lawful interference with the right to respect for correspondence.

Keywords: *correspondence, telephone conversations, e-mails, the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, the European Court of Human Rights, by law, a legitimate purpose.*

Постановка проблеми. Ст. 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі - Конвенція) захищає право на повагу до приватного і сімейного життя, встановлює межі можливого та допустимого втручання держави до процесу реалізації особою зазначеного права. Так, відповідно до ст. 8 Конвенції “кожен має право на повагу до свого приватного і сімейного життя, до свого житла і кореспонденції. Органи державної влади не можуть втручатись у здійснення цього права, за винятком випадків, коли втручання здійснюється згідно із законом і є необхідним у демократичному суспільстві в інтересах національної та громадської безпеки чи економічного добробуту країни, для запобігання заворушенням чи злочинам, для захисту здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб” [1].

Таким чином даним положенням Конвенція захищає чотири права особи, що тісно пов'язані з особистісним простором людини, до яких безпосередньо належить право на повагу до кореспонденції.

Захист даного права здійснюється й в межах національного правопорядку, шляхом його визнання та закріплення відповідних положень в українських законодавчих актах, що регулюють правовідносини щодо можливих випадків обмеження зазначеного права, зокрема, у Кримінальному процесуальному кодексі України.

Однак для належного захисту права особи на повагу кореспонденції є особливо важливим визначення змісту самого поняття “кореспонденція”, дослідження особливостей реалізації даного права в цивільно-правовому та кримінально-правовому аспектах, а також визначення умов та вимог до його правомірного обмеження.

Аналіз досліджень та публікацій. Право на повагу приватного і сімейного життя в рамках ст. 8 Конвенції ставали предметом розгляду таких вчених, як А. В. Баран [2], Л. В. Ємчук [3], С. А. Ільченко [4], Р. І. Тракало [5] та інші. Однак саме право на повагу до кореспонденції зазвичай розглядається науковцями у загальному вигляді без конкретизації та детального визначення змісту понять та змісту даного права, тому деякі питання щодо дослідження права на повагу до кореспонденції залишаються актуальними і на цей час.

Мета статті. За мету публікації було взято визначення змісту поняття "кореспонденція", дослідження особливостей реалізації розглядуваного права в цивільно-правовому та кримінально-правовому аспектах, а також визначення умов та вимог до його правомірного обмеження.

Виклад основного матеріалу. При розгляді заяв щодо потенційного порушення ст. 8 Конвенції Європейський суд з прав людини (далі - Європейський суд або Суд) оцінює кожен конкретний випадок можливого втручання в особистісний простір особи щодо відповідності поняттю "кореспонденція" й у подальшому встановлює чи було таке втручання правомірним. Оскільки Конвенція не містить чіткого та вичерпного розуміння змісту даної категорії, саме практика Суду надає відповідь на дане питання.

Зазвичай під поняттям "кореспонденція" ми в першу чергу згадуємо листи або поштові відправлення іншого виду (телеграми). Суд також включає до змісту зазначеного поняття перелічені вище складові, але не обмежується ними.

При дослідженні даного питання С. А. Ільченко дійшов висновку, що "Європейський Суд застосовує еволюційне тлумачення поняття «кореспонденція» і, з урахуванням рівня розвитку технологій, зараховує до цієї категорії поряд з традиційними письмовими листами також такі форми комунікацій, як телефонні розмови, поштові відправлення (посилки), електронні листи (e-mails) та інформацію, отриману внаслідок моніторингу діяльності інтернет-користувача [4, с. 55].

На підтвердження зазначеного варто взяти до уваги рішення Суду по справі "Niemiets v. Germany" (за заявою №13710/88) від 16.12.1992 року [6], що стосується порушення ст. 8 Конвенції через незаконне відібрання та розкриття змісту листів адвоката приватного та професійного характеру.

Так, по справі "Margareta and Roger Andersson v. Sweden" (за заявою №12963/87) від 25.02.1992 року [7] Суд дійшов висновку про порушення положень ст. 8 Конвенції через обмеження спілкування матері та сина, що перебував у медичному закладі, зокрема, шляхом телефонних розмов та листування.

У даному аспекті є важливим для дослідження рішення Суду по справі "Lüdi v. Switzerland" (за заявою №12433/86) від 15.06.1992 року [8], в якому хоча й не було визнано порушення права на повагу до кореспонденції з підстави правомірного втручання до його реалізації, однак Європейським судом визначено, що поняттям "кореспонденція" також охоплюються телефонні дзвінки (розмови) незалежно від кола осіб, що спілкуються між собою.

Під правовий захист ст. 8 Конвенції потрапляють телефонні розмови не лише незалежно від кола суб'єктів, що мають спілкування між собою, але й незалежно від їх місцезнаходження (маються на увазі приватні та службові приміщення). Так, у рішенні Суду по справі "Halford v. The United Kingdom" (за заявою №20605/92) від 25.06.1997 року [9] було підтверджено, що телефонні дзвінки, зроблені з офісних приміщень, а також з дому охоплюються поняттям "приватне життя" та "кореспонденція" у значенні п. 1 ст. 8 Конвенції. При цьому суттєвим зауваженням до даного твердження є те, що особа, яка користується службовим телефоном повинна мати "розумне сподівання" на приватність її спілкування, тобто за загальним правилом у разі попереднього попередження чи явного припущення щодо здійснення прослуховування чи іншого виду контролю за дзвінками, особа не може

розраховувати на конфіденційність своїх розмов й відповідно посилатися на порушення ст. 8 Конвенції.

Практика Суду показує, що ст. 8 Конвенції захищає не лише засоби комунікації, але й у певному розумінні формальну інформацію щодо них, як, наприклад, дата здійснення телефонних дзвінків, їх тривалість інформація про набраних абонентів тощо. На підтвердження цього варто згадати рішення Європейського суду по справі "P.G. and J.H. v. the United Kingdom" (за заявою № 44787/98) від 25.12.2001 року [10], що стосується недопущення "перехоплення" інформації про здійснене спілкування. Однак у даній справі Суд також наголосив на розмежуванні поняття "перехоплення" інформації (зокрема, щодо використання телефону) з терміном "вимірювання".

Під "вимірюванням" розуміється процес, за якого із застосуванням певних технічних засобів (лічильників) здійснюється фіксація набраних номерів, час здійснення і тривалість певного дзвінка. Таке "вимірювання" зазвичай здійснюється телефонними компаніями на основі відповідного законодавства задля встановлення абонентської плати або фіксацій зловживань послугами тощо. Посилаючись на рішення по справі "Malone v. the United Kingdom" (за заявою № 8691/79) від 02.08.1984 року [11] Суд зазначає, що зазначене вимірювання, не є порушенням ст. 8 Конвенції, оскільки за своєю природою відрізняється від перехоплення зв'язку, що може бути небажаним і нелегітимним у демократичному суспільстві, якщо це не виправдано.

Варто зазначити, що з розвитком науково-технічного прогресу поняття "кореспонденція" у розумінні Суду розширюється, включаються нові форми спілкування та обміну інформацією між людьми, зокрема, електронні.

Зокрема, у рішенні по справі "Copland v. The United Kingdom" (за заявою № 62617/00) від 03.04.2007 року [12] було констатовано порушення ст. 8 Конвенції через збір та зберігання особистої інформації, що стосується

телефону заявниці, а також використання її електронної пошти та Інтернету без її відома та без існування підстав, передбачених п. 2 ст. 8 Конвенції.

В іншому рішенні по справі "Wieser and Bicos Beteiligungen GmbH v. Austria" (за заявою №74336/01) від 16.10.2007 року [13] Суд визнав в якості втручання у право заявників на повагу до їхньої кореспонденції пошук та вилучення електронних даних, що зберігаються на комп'ютерних серверах.

Право на повагу до кореспонденції розглядається та реалізується не лише в цивільно-правовому, але й у кримінально-правовому аспекті й, зокрема, стосується втручання до права особи під час розслідування злочинів і подальшого спілкування засуджених як з адвокатом, так і з іншими особами.

Щодо реалізацію розглядуваного права у кримінально-правовому аспекті, зокрема, засудженими, Суд визнає необхідність певної міри контролю за листуванням ув'язнених, враховуючи звичайні та розумні вимоги ув'язнення, однак втручання у даному випадку у право на повагу до кореспонденції має здійснюватись "згідно із законом", мати легітимні цілі, зазначені у п. 2 ст. 8 Конвенції, а також бути необхідним у демократичному суспільстві. Даний аспект є предметом дослідження Р. І. Тракало, який у свою чергу зазначає, що "в кримінальному провадженні має бути знайдений і впроваджений у життя оптимальний механізм захисту приватних інтересів. ... сьогодні державні інтереси порівняно з приватними інтересами окремих осіб залишаються пріоритетними, і в реальному житті до створення справді правової держави, у якій права й свободи громадянина були б повністю гарантовані, ще надто далеко" [5].

Певне узагальнення практики Суду щодо перевірки кореспонденції ув'язнених можна прослідкувати у рішенні по справі "Sergey Volosyuk v. Ukraine" (за заявою № 1291/03) від 12.03.2009 року: "... Словосполучення «згідно із законом» не лише вимагає дотримання національного закону, а й стосується якості такого закону. ...Суд нагадує, що національне законодавство має з достатньою чіткістю визначати межі та спосіб здійснення відповідного

дискреційного права, наданого органам влади, щоб забезпечувати громадянам той мінімальний рівень захисту, на який вони мають право згідно з принципом верховенства права в демократичному суспільстві" [14].

При дослідженні права на повагу до кореспонденції є важливим визначення випадків втручання до реалізації даного права та встановлення умов та вимог до його правомірності.

Л. В. Ємчук справедливо зазначає, що "за практикою ЄСПЛ порушення статті 8 Конвенції можуть мати дві форми: порушення позитивного зобов'язання (незабезпечення умов для реалізації права) та негативну форму (невиправдане втручання). Більшість справ у практиці ЄСПЛ стосуються другого аспекту" [3, с. 119].

Як свідчить практика Суду факт втручання до кореспонденції не залежить від її змісту чи форми засобу комунікації, підтвердженням чого є положення рішення Суду по справі "A. v. France" (за заявою № 14838/89) від 23.11.1993 року [15]. Для встановлення втручання до права на повагу кореспонденції є достатнім відкриття одного листа, про що було зазначено у рішенні по справі "Narinen v. Finland" (за заявою № 45027/98) від 01.06.2004 року [16]. Способи втручання можуть бути різноманітними: цензура, перегляд, перехоплення, переадресація, вилучення, знімання копій, знищення або власне редагування окремих частин тексту, запис розмов чи їх прослуховування, копіювання електронних файлів та навіть перешкода до початку спілкування є найбільш далекосяжним способом втручання. Про це свідчать висновки з наступних рішень Європейського суду: справа "Golder v. The United Kingdom" (за заявою № 4451/70) від 21.02.1975 року [17], справа "Campbell v. the United Kingdom" (за заявою № 13590/88) від 25.03.1992 року [18], справа "Foxley v. The United Kingdom" (за заявою № 33274/96) від 20.09.2000 року [19], справа "Pfeifer and Plankl v. Austria" (за заявою № 10802/84) від 25.02.1992 року [20], справа "Amann v. Switzerland" (за заявою № 27798/95) від 16.02.2000 року [21], справа "Malone v. The United Kingdom" (за заявою № 8691/79) від 02.08.1984

року [11], справа "P.G. and J.H. v. the United Kingdom" (за заявою № 44787/98) від 25.12.2001 року [10], справа "Luordo v. Italy" (за заявою № 32190/96) від 17.10.2003 року [22], справа "Bernh Larsen Holding AS and Others v. Norway" (за заявою № 24117/08) від 08.07.2013 року [23].

Відповідно до положень п. 2 ст. 8 Конвенції правомірним втручанням у право на повагу до кореспонденції можливо визнати, "коли втручання здійснюється згідно із законом і є необхідним у демократичному суспільстві в інтересах національної та громадської безпеки чи економічного добробуту країни, для запобігання заворушенням чи злочинам, для захисту здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб" [1].

Пояснюючи дане положення Суд звертає увагу, що твердження "відповідно до закону" не лише вимагає, щоб певна обмежувальна дія мала правову основу у внутрішньому законодавстві країни, але також таке правило має бути якісним вираженням відповідного законодавства, додатково встановлюється вимога доступності положень щодо можливого обмеження для зацікавленої особи та передбачуваності щодо його наслідків. Втручання у право особи на кореспонденцію повинно мати легітимну мету, тобто має здійснюватись в інтересах та на користь суспільству.

Досліджуючи описану проблематику А. В. Баран надала точно визначені узагальнення щодо визнання законним втручання у право на повагу до приватного і сімейного життя у цілому та безпосередньо щодо втручання у право особи на кореспонденцію. Таким чином, втручання є законним за таких умов: "– закріплення підстави правообмеження в законі; – здійснення правообмеження згідно з процедурою, встановленою законом; – зрозумілість і доступність закону; – передбачуваність наслідків застосування закону; – закон, який встановлює підставу обмеження права, повинен захищати від свавілля; – чітке обмеження дискреційних повноважень уряду щодо правообмеження. ЄСПЛ тлумачить вираз «необхідне в демократичному суспільстві» як відповідність між метою та засобами її досягнення. Засоби

будуть вважатися непропорційними за таких умов: – під час прийняття рішення не заслухано думку особи, чії права обмежуються; – під час прийняття рішення обов'язок щодо доказування перекладено на особу, чії права обмежуються; – не встановлено всі важливі обставини, у яких відбувається правообмеження; – відсутність дискреційних повноважень, що робить закон автоматичним там, де він повинен бути гнучким; – надмірна тривалість процедури захисту" [2, с. 24].

Висновки. Таким чином, право на повагу до кореспонденції стосується правового захисту засобів комунікації, що невичерпно включає: листи (як приватного, так професійного характеру), телефонні розмови між членами сім'ї та іншими особами, телефонні дзвінки з приватних чи службових приміщень, електронні повідомлення, використання Інтернету, дані, що зберігаються на комп'ютерних серверах та інше. При визначенні змісту поняття "кореспонденція" Європейський Суд застосовує еволюційне тлумачення, що пов'язується з розвитком науково-технічного прогресу та відповідним розширенням засобів спілкування. Особливого правового регулювання набуває право на повагу до кореспонденції у кримінально-правовому аспекті, що передбачає чітке законодавче визначення меж та способу втручання у реалізацію зазначеного права. Правомірне втручання у право на повагу до кореспонденції має здійснюватись "згідно із законом", мати легітимні цілі, зазначені у п. 2 ст. 8 Конвенції, а також бути необхідним у демократичному суспільстві.

Література

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004/conv#Text. (дата звернення: 25.03.2021).

2. "Право на приватне життя": генеза, сутність та застосування у рішеннях ЄСПЛ [Електронний ресурс] / А. В. Баран // Актуальні проблеми правознавства. 2020. Вип. 3. С. 21-27. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprpr_2020_3_5. (дата звернення: 25.03.2021).
3. Ємчук Л. В. Право на повагу до приватного та сімейного життя в практиці Європейського суду з прав людини / Л. В. Ємчук // Альманах міжнародного права. 2015. Вип. 8. С. 117-122. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/amp_2015_8_16. (дата звернення: 25.03.2021).
4. Тенденції розвитку права на приватність у практиці Європейського суду з прав людини [Електронний ресурс] / С. А. Ільченко // Наукові записки НаУКМА. Юридичні науки. 2013. Т. 144-145. С. 54-57. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NaUKMAun_2013_144-145_14. (дата звернення: 25.03.2021).
5. Право на повагу до приватного життя в кримінальному провадженні / Р. І. Тракало // Юридичний вісник. Повітряне і космічне право. 2013. № 4. С. 150-155. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npnau_2013_4_31. (дата звернення: 25.03.2021).
6. Рішення Європейського суду з прав людини по справі "Niemiets v. Germany" (за заявою №13710/88) від 16.12.1992 року. [Електронний ресурс]. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57887>. (дата звернення: 25.03.2021).
7. Рішення Європейського суду з прав людини по справі "Margareta and Roger Andersson v. Sweden" (за заявою №12963/87) від 25.02.1992 року. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57748>. (дата звернення: 25.03.2021).
8. Рішення Європейського суду з прав людини по справі "Lüdi v. Switzerland" (за заявою №12433/86) від 15.06.1992 року. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57784>. (дата звернення: 25.03.2021).

9. Рішення Європейського суду з прав людини по справі "Halford v. The United Kingdom" (за заявою №20605/92) від 25.06.1997 року. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58039>. (дата звернення: 25.03.2021).
10. Рішення Європейського суду з прав людини по справі "P.G. and J.H. v. the United Kingdom" (за заявою № 44787/98) від 25.12.2001 року. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-59665>. (дата звернення: 25.03.2021).
11. Рішення Європейського суду з прав людини по справі "Malone v. the United Kingdom" (за заявою № 8691/79) від 02.08.1984 року. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57533>. (дата звернення: 25.03.2021).
12. Рішення Європейського суду з прав людини по справі "Copland v. The United Kingdom" (за заявою № 62617/00) від 03.04.2007 року. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-79996>. (дата звернення: 25.03.2021).
13. Рішення Європейського суду з прав людини по справі "Wieser and Bicos Beteiligungen GmbH v. Austria" (за заявою №74336/01) від 16.10.2007 року. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-82711>. (дата звернення: 25.03.2021).
14. Рішення Європейського суду з прав людини по справі "Sergey Volosyuk v. Ukraine" (за заявою № 1291/03) від 12.03.2009 року. URL: https://court.gov.ua/userfiles/file/court_gov_ua_sud5010/Konvenciya_z_pra v/st_8/Sergiy_Volosyuk.pdf. (дата звернення: 25.03.2021).
15. Рішення Європейського суду з прав людини по справі "A. v. France" (за заявою № 14838/89) від 23.11.1993 року. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57848>. (дата звернення: 25.03.2021).
16. Рішення Європейського суду з прав людини по справі "Narinen v. Finland" (за заявою № 45027/98) від 01.06.2004 року. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-61798>. (дата звернення: 25.03.2021).
17. Рішення Європейського суду з прав людини по справі "Golder v. The United Kingdom" (за заявою № 4451/70) від 21.02.1975 року. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57496>. (дата звернення: 25.03.2021).

18. Рішення Європейського суду з прав людини по справі "Campbell v. the United Kingdom" (за заявою № 13590/88) від 25.03.1992 року. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57771>. (дата звернення: 25.03.2021).
19. Рішення Європейського суду з прав людини по справі "Foxley v. The United Kingdom" (за заявою № 33274/96) від 20.09.2000 року. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58838>. (дата звернення: 25.03.2021).
20. Рішення Європейського суду з прав людини по справі "Pfeifer and Plankl v. Austria" (за заявою № 10802/84) від 25.02.1992 року. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57753>. (дата звернення: 25.03.2021).
21. Рішення Європейського суду з прав людини по справі "Amann v. Switzerland" (за заявою № 27798/95) від 16.02.2000 року. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58497>. (дата звернення: 25.03.2021).
22. Рішення Європейського суду з прав людини по справі "Luordo v. Italy" (за заявою № 32190/96) від 17.10.2003 року. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-61231>. (дата звернення: 25.03.2021).
23. Рішення Європейського суду з прав людини по справі "Bernh Larsen Holding AS and Others v. Norway" (за заявою № 24117/08) від 08.07.2013 року. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-117133>. (дата звернення: 25.03.2021).

References

1. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004/conv#Text. (дата звернення: 25.03.2021).
2. "Pravo na pryvatne zhyttja": gheneza, sutnistj ta zastosuvannja u rishennjakh JeSPL [Elektronnyj resurs] / A. V. Baran // Aktualjni problemy pravoznavstva. 2020. Vyp. 3. S. 21-27. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprpr_2020_3_5. (дата звернення: 25.03.2021).

3. Jemchuk L. V. Pravo na povaghu do pryvatnogho ta simejnogho zhyttja v praktyci Jevropejskogho sudu z prav ljudyny / L. V. Jemchuk // Aljmanakh mizhnarodnogho prava. 2015. Vyp. 8. S. 117-122. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/amp_2015_8_16. (data zvernennja: 25.03.2021).
4. Tendenciji rozvytku prava na pryvatnistj u praktyci Jevropejskogho sudu z prav ljudyny [Elektronnyj resurs] / S. A. Iljchenko // Naukovi zapysky NaUKMA. Jurydychni nauky. 2013. T. 144-145. S. 54-57. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NaUKMAun_2013_144-145_14. (data zvernennja: 25.03.2021).
5. Pravo na povaghu do pryvatnogho zhyttja v kryminaljnomu provadzhenni / R. I. Trakalo // Jurydychnyj visnyk. Povitrjane i kosmichne pravo. 2013. # 4. S. 150-155. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npnau_2013_4_31. (data zvernennja: 25.03.2021).
6. Rishennja Jevropejskogho sudu z prav ljudyny po spravi "Niemiets v. Germany" (za zajavoju #13710/88) vid 16.12.1992 roku. [Elektronnyj resurs]. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57887>. (data zvernennja: 25.03.2021).
7. Rishennja Jevropejskogho sudu z prav ljudyny po spravi "Margareta and Roger Andersson v. Sweden" (za zajavoju #12963/87) vid 25.02.1992 roku. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57748>. (data zvernennja: 25.03.2021).
8. Rishennja Jevropejskogho sudu z prav ljudyny po spravi "Lüdi v. Switzerland" (za zajavoju #12433/86) vid 15.06.1992 roku. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57784>. (data zvernennja: 25.03.2021).
9. Rishennja Jevropejskogho sudu z prav ljudyny po spravi "Halford v. The United Kingdom" (za zajavoju #20605/92) vid 25.06.1997 roku. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58039>. (data zvernennja: 25.03.2021).

10. Rishennja Jevropejskogho sudu z prav ljudyny po spravi "P.G. and J.H. v. the United Kingdom" (za zajavoju # 44787/98) vid 25.12.2001 roku. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-59665>. (data zvernennja: 25.03.2021).
11. Rishennja Jevropejskogho sudu z prav ljudyny po spravi "Malone v. the United Kingdom" (za zajavoju # 8691/79) vid 02.08.1984 roku. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57533>. (data zvernennja: 25.03.2021).
12. Rishennja Jevropejskogho sudu z prav ljudyny po spravi "Copland v. The United Kingdom" (za zajavoju # 62617/00) vid 03.04.2007 roku. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-79996>. (data zvernennja: 25.03.2021).
13. Rishennja Jevropejskogho sudu z prav ljudyny po spravi "Wieser and Bicos Beteiligungen GmbH v. Austria" (za zajavoju #74336/01) vid 16.10.2007 roku. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-82711>. (data zvernennja: 25.03.2021).
14. Rishennja Jevropejskogho sudu z prav ljudyny po spravi "Sergey Volosyuk v. Ukraine" (za zajavoju # 1291/03) vid 12.03.2009 roku. URL: https://court.gov.ua/userfiles/file/court_gov_ua_sud5010/Konvenciya_z_pra v/st_8/Sergiy_Volosyuk.pdf. (data zvernennja: 25.03.2021).
15. Rishennja Jevropejskogho sudu z prav ljudyny po spravi "A. v. France" (za zajavoju # 14838/89) vid 23.11.1993 roku. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57848>. (data zvernennja: 25.03.2021).
16. Rishennja Jevropejskogho sudu z prav ljudyny po spravi "Narinen v. Finland" (za zajavoju # 45027/98) vid 01.06.2004 roku. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-61798>. (data zvernennja: 25.03.2021).
17. Rishennja Jevropejskogho sudu z prav ljudyny po spravi "Golder v. The United Kingdom" (za zajavoju # 4451/70) vid 21.02.1975 roku. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57496>. (data zvernennja: 25.03.2021).
18. Rishennja Jevropejskogho sudu z prav ljudyny po spravi "Campbell v. the United Kingdom" (za zajavoju # 13590/88) vid 25.03.1992 roku. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57771>. (data zvernennja: 25.03.2021).

19. Rishennja Jevropejskogho sudu z prav ljudyny po spravi "Foxley v. The United Kingdom" (za zajavoju # 33274/96) vid 20.09.2000 roku. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58838>. (data zvernennja: 25.03.2021).
20. Rishennja Jevropejskogho sudu z prav ljudyny po spravi "Pfeifer and Plankl v. Austria" (za zajavoju # 10802/84) vid 25.02.1992 roku. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57753>. (data zvernennja: 25.03.2021).
21. Rishennja Jevropejskogho sudu z prav ljudyny po spravi "Amann v. Switzerland" (za zajavoju # 27798/95) vid 16.02.2000 roku. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-58497>. (data zvernennja: 25.03.2021).
22. Rishennja Jevropejskogho sudu z prav ljudyny po spravi "Luordo v. Italy" (za zajavoju # 32190/96) vid 17.10.2003 roku. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-61231>. (data zvernennja: 25.03.2021).
23. Rishennja Jevropejskogho sudu z prav ljudyny po spravi "Bernh Larsen Holding AS and Others v. Norway" (za zajavoju # 24117/08) vid 08.07.2013 roku. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-117133>. (data zvernennja: 25.03.2021).